

Rola ekonomiczna Torunia w 2. poł. XIV i 1. poł. XV wieku

dr Maciej Stawiski

2. poł. XIV wieku – szczyt ekonomicznej potęgi Torunia

1. Dobra koniunktura gospodarcza w 2. poł. XIV wieku
2. Toruń czerpie ogromne zyski z pośrednictwa między Wschodem a Zachodem – z zachodu Toruń ściąga sukna i płótno, a ze wschodu korzenie, jedwab, wosk, zboże, drewno, popiół i futra
3. Dobre stosunki polityczne z Polską zapewniają swobodny dostęp do kluczowego rynku
4. Wyspecjalizowane miejscowe rzemiosło – zwłaszcza sukiennicze i metalowe
5. Udział w Hanzie przeżywającej szczyt swojej potęgi

Kupcy krakowscy w 1505 roku

Kodeks Baltazara
Behema z 1505 r.

Epoka handlu

Rozwój instytucji handlowych:

- narzędzia finansowe takie jak zastaw, weksel
- spółki handlowe – offene Gesellschaft, vera societas, Gesamthand, kompania
- posługiwania się usługami agentów, komisantów i sług.

W Toruniu cło funtowe opłaca 257 kupców, z czego aż 183 pochodziło z Torunia.

Rozpoczynają się konflikty z zakonem – od 1388 roku skargi na zwolnienie zakonu z cła funtowego i niejasne zasady koncesji na zboże, od 1389 roku skargi na pierwszeństwo zakonu w spłacaniu wierzytelności.

Weksel

*Wzrostowy blankiet wekslowy
do sumy wekslowej nie prze-
kraczajacy 1.000 zł.*

1 zł
**OPŁATA
SKARBOWA**
1 zł

_____ dnia _____ Na _____
_____ zaplac. _____ za ten _____
weksel na zlecenie _____ sumę _____
_____

Płatny _____

Obowiązujący do 2007 roku formularz wekslowy, fot. Wikimedia Commons

Handel z Polską

Uwarunkowania handlu z Polską:

- od 1349 do 1370 roku stabilna sytuacja pod rządami Kazimierza Wielkiego – Krzyżacy mają wyznaczone po Polsce 3 szlaki handlowe – jeden do Wrocławia, drugi na Ruś Czerwoną i trzeci na Węgry
- za rządów Ludwika Węgierskiego w 1371 roku zamknięty szlak na Ruś, a w 1372 roku przyznane prawo składu dla Krakowa – dzięki interwencji wielkiego mistrza zmiany zostały cofnięte, a w 1376 roku nawet wyznaczono dodatkowy szlak na Węgry z pominięciem Krakowa; współpraca z Krakowem
- w 1387 roku na początku rządów Jagiełły wielki cios – bezwzględne prawo składu dla Krakowa – z wyjątkiem kupców udających się do Sandomierza lub Lublina – Toruń został odcięty od Rusi i Węgier, w 1403 roku z bezsilności Krzyżacy wprowadzili odwetowe prawo składu dla Torunia, więc polscy kupcy nielegalnie omijają Toruń przez Bydgoszcz i Nakło

Widok Krakowa w XV wieku

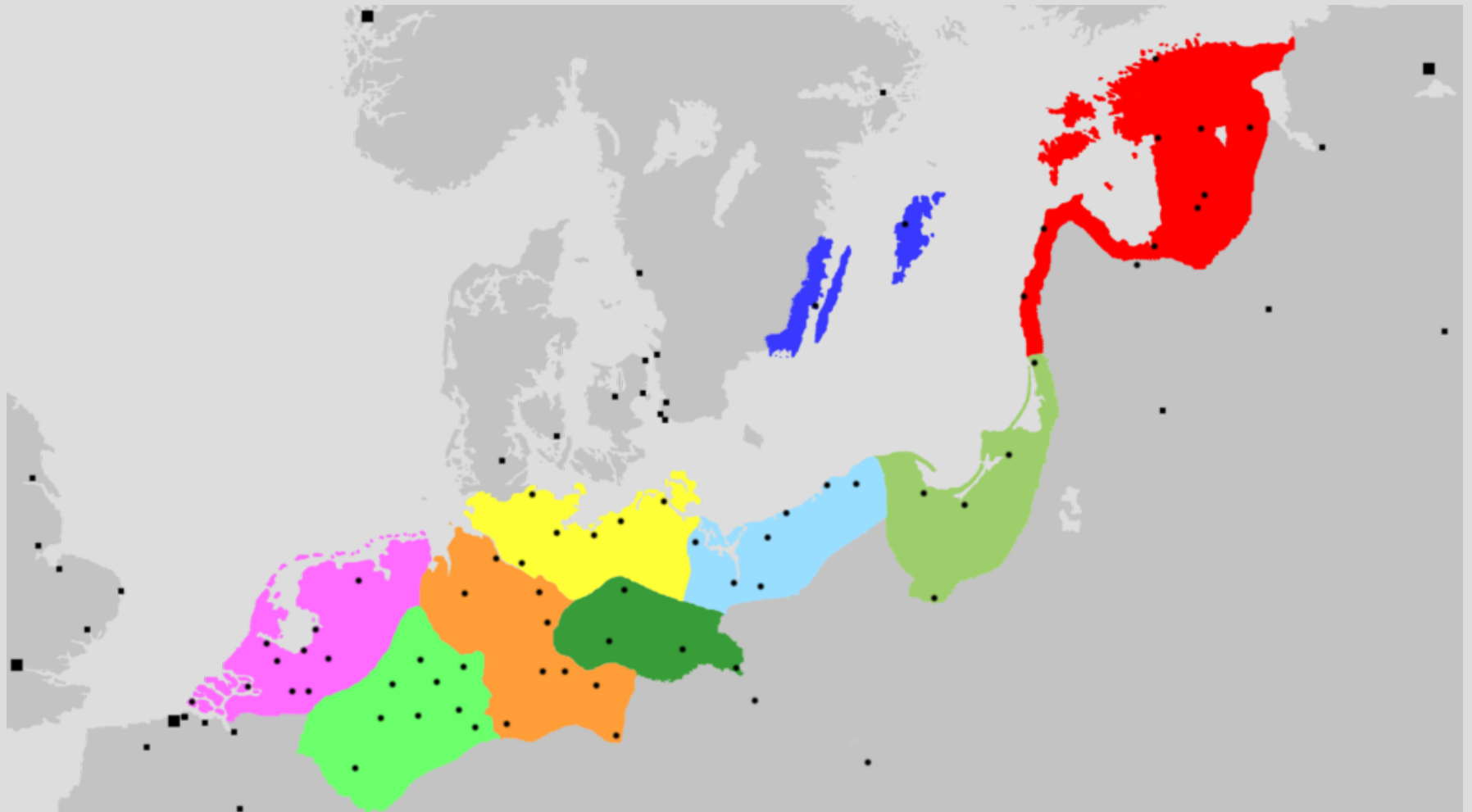
Grafika z *Kroniki świata* Hartmanna Schedela z 1493 roku

Działalność w Hanzie

1. Od 1280 roku Toruń uczestniczy w Hanzie, która w 1356 roku przekształciła się w unię miast handlowych – w latach 1358-1360 poddała embargu Brugię, a w latach 1367-1379 pokonała w wojnie Danię. Toruń uczestniczył w większości aktywności związku z 2. poł. XIV wieku – w 38 na 49 zjazdów, w 22 na 37 poselstw oraz delegował 18 na 36 starszych do kantoru w Brugii z obszaru Prus
2. Po 1387 roku załamanie aktywności Torunia – w 1. poł. XV wieku udział jedynie w 18 na 70 zjazdów, gdy Gdańsk uczestniczył w 69 na 70 zjazdów
3. Toruń został w XV wieku skutecznie zastąpiony przez Gdańsk jako główny ośrodek ekonomiczny państwa Zakonu Krzyżackiego

Zasięg Hanzy ok. 1400 roku

Fot. Wikimedia Commons

Rzemiosło toruńskie

1. W Starym Mieście odnotowano 39 różnych cechów rzemieślniczych, a w Nowym Mieście 4 różne cechy rzemieślnicze. Do Torunia ściągają czeladnicy z innych ośrodków – Czechy, Wiedeń, Wrocław, Legnica, Świdnica, Brzeg, Nysa, Poznań, Koronowo, Pyzdry, Działdowo, Chełmno.
2. W 1385 i 1390 roku duże funty czeladników kowalskich. Wielką konkurencją dla toruńskiego rzemiosła metalowego były wyroby z Norymbergi trafiające do Torunia przez Wrocław. Załamanie handlu toruńskiego wprowadzi do upadku rzemiosła sukienniczego i metalowego.

Kodeks Baltazara Behema 1505

Krakowski garbarz
przy swojej pracy

Kodeks Baltazara Behema 1505

Krakowski kowal
przy swojej pracy